

ВІДКРИТЕ НЕБО: ЧИ ЛІТАТИМУТЬ УКРАЇНЦІ В ЄС?

Дослідження провели Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з Київським міжнародним інститутом соціології на замовлення ГО «Європа без бар'єрів» з 23 жовтня по 5 листопада 2017 року. Було опитано 1614 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком АР Крим і окупованих територій Донецької та Луганської областей. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,6%. Для порівняння використовуються дані загальнонаціонального опитування населення України, яке було проведене Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та Центром Разумкова з 9 по 13 червня 2017 року.

- Станом на листопад 2017 року 12% громадян України мали новий біометричний закордонний паспорт – удвічі більше, ніж на самому початку дії безвізового режиму. У червні цього року, лише 7% опитаних вказали на наявність біометричного закордонного паспорта. Найбільше біометричних паспортів у молоді – майже 19%, тоді як людей, яким за 60 років, їх лише 5%.
- Більше половини опитаних поки не збираються оформлювати біометричний закордонний паспорт. При цьому цей показник найвищий у старших людей (старше 60 років) – понад 82%, а найменший серед молоді – 30%.
- Безвізовий режим як важливий або дуже важливий назвали 42% опитаних. Цей показник дещо вищий, ніж у червні, коли він становив 39%. Найважливішим безвіз є для мешканців Західного регіону – 70% вважають його важливим, тим часом як найнижчі показники на Півдні – 26%. Загалом фактично щодо всіх запитань простежуються суттєві вікові відмінності. Молодь частіше оцінює безвізовий режим як важливий (60%), виявляє більше зацікавленості у поїздках до ЄС, прагне спробувати авіаційний транспорт тощо.
- За останні 2 роки в країнах ЄС були лише 12% українців. При цьому, найбільша частка таких у Західному регіоні – тут країни ЄС відвідали понад 20% опитаних. Серед вікових груп найчастіше до ЄС їздили люди від 30 до 44 років – майже 20%. Відносна більшість опитаних, які були в країнах ЄС впродовж двох років, робили це одноразово – 41%, і лише трохи більше чверті відвідали країни ЄС тричі або більше.
- Авіаційний транспорт для мандрівок до ЄС, як мінімум один раз, обрали трохи більше 41% респондентів. При цьому найменше таких у Західному регіоні – 22%, що пояснюється близькістю кордону і меншими затратами часу в разі використання наземного транспорту.
- Понад 76% серед тих, хто використовував авіаційний транспорт для мандрівок у ЄС, робили це з туристичною метою і лише 15% для робочих цілей, а 7% для відвідин родичів.

- Основною причиною НЕ користування авіаційним транспортом, серед названих респондентами, є матеріальна – ціни на авіаперельоти є вищими, ніж використання альтернативного транспорту. Так відповіли 45% серед тих, які відвідували країни ЄС впродовж останніх двох років, але користувались іншими видами перевезень. Крім того, значна частина осіб взагалі не користується авіаційним транспортом (25%), а також віддають перевагу використанню автомобілів (37%). Інструментальні причини – відсутність прямого сполучення або ж віддаленість аеропортів – є менш вагомими.
- Наступного року подорожувати до ЄС планують майже 20% опитаних. Це майже вдвічі більше, аніж кількість тих респондентів, які були в країнах ЄС впродовж останніх двох років. Найбільше таких на Заході (близько третини), а найменше на Півдні – 11%. Є суттєві відмінності також між віковими групами. Чим молодші респонденти, тим більша їхня частка планує візит до країн ЄС. Основною метою майбутнього візиту респонденти заявляють туризм – близько половини опитаних. Значна частка опитаних планують поїздки з метою працевлаштування: таких майже 17% із тих, хто планує візит до країн ЄС, і майже 22% – серед молоді.
- Планують візит до країн ЄС авіаційним транспортом близько 11% опитаних (22% серед молоді). Регіонально, найбільша їхня частка на Сході України – 15%. Пріоритетною умовою вибору квитка на літак є його низька вартість – 40% опитаних. Важливим фактором є також наявність прямого сполучення – 21%. Варто зазначити, що значна частина опитаних – 44%, не змогли відповісти на запитання про найбільш важливі фактори при виборі квитка.
- Близько 44% опитаних відповіли, що можуть дозволити заплатити за авіаквиток не більше 1000 гривень, при цьому більшість із цього числа – не більше 500 гривень. Варто, однак, зазначити, що майже половина опитаних не змогли відповісти на це запитання.
- Наявність безвізового режиму спонукає 12% населення, які раніше не користувалися авіаційним транспортом, спробувати його використати. Майже ідентична частка (13%) мотивована спробувати використати авіатранспорт в разі приходу лоукостів. Однак близько третини ще не визначились із цього питання, тому ці показники можуть змінитись у найближчому майбутньому. Більше за інших зацікавлене у безвізі та дешевих квитках молодше покоління.

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. Чи маєте Ви закордонний паспорт? МОЖЛИВО ДЕКІЛЬКА ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДІ

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом	Україна (червень 2017)
Маю новий біометричний закордонний паспорт	20.9	8.6	10.9	9.6	12.6	6,9
Маю старий закордонний паспорт із діючими Шенгенськими візами	10.0	5.4	5.4	2.4	6.3	8,5
Маю старий закордонний паспорт, але без діючих Шенгенських віз	19.5	11.8	9.9	22.0	14.8	19,6
Ні, не маю закордонного паспорта	49.8	74.1	73.3	65.6	66.2	66,0
ВАЖКО СКАЗАТИ	0.0	0.2	0.7	0.5	0.3	-//-

2. Якщо у Вас немає біометричного закордонного паспорта, чи збираєтесь Ви його оформити цього року? (серед тих, у кого немає біометричного закордонного паспорта)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом
Так, збираюся його оформити протягом року	10.1	6.1	8.8	10.5	8.4
Збираюся його оформити, але пізніше	36.9	18.3	22.2	25.3	24.8
Взагалі не збираюся оформлювати закордонний паспорт	43.5	62.4	60.2	54.2	56
ВАЖКО СКАЗАТИ	9.5	13.2	8.8	10.0	10.7

3. Наскільки для Вас важливим є запровадження безвізового режиму з країнами ЄС?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом	Україна (червень 2017)
Дуже важливим	29.8	5.2	6.5	6.2	12.4	10,1
Загалом важливим	39.6	31.1	19.6	24.3	29.7	28,6
Мало важливим	13.0	31.7	21.6	20.0	22.5	23,8
Не важливим зовсім	9.8	26.4	47.4	45.2	29.6	33,7
ВАЖКО СКАЗАТИ	7.7	5.6	5.0	4.3	5.8	3,8

4. Чи виїжджали Ви до країн ЄС за останні 2 роки?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом
Так	20.5	9.8	7.7	6.7	11.8
Ні	79.1	90.2	91.8	92.4	87.8
ВАЖКО СКАЗАТИ	0.5	0.0	0.5	1.0	0.4

5. Якщо протягом останніх двох років Ви виїжджали до країн ЄС, то скільки разів? (серед тих, хто виїжджав до країн ЄС впродовж останніх двох років)

	Україна загалом
1	40.6
2	28.6
3 і більше	28,5
ВАЖКО СКАЗАТИ	2.1

6. А скільки разів Ви протягом останніх двох років подорожували з України до країн ЄС авіаційним транспортом? (серед тих, хто виїжджав до країн ЄС впродовж останніх двох років)

	Захід	Центр	Південь	Схід	Україна загалом
0	77,8	40,0	53,3	25,0	58.6
1	12,2	41,8	33,3	43,8	26.7
2 і більше	10,0	18,2	13,3	31,3	14,6

7. З якою метою Ви подорожували авіаційним транспортом до країн ЄС протягом останніх двох років? (серед тих, хто виїжджав до країн ЄС впродовж останніх двох років авіаційним транспортом) **МОЖЛИВО ДЕКІЛЬКА ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДІ**

	Україна загалом
Відпочинок (туризм)	75.9
Робоча поїздка	15.2
Відвідини родичів	7.6
Лікування	0
Навчання, стажування	0
Працевлаштування закордоном	3.8
Інше	1.3
ВАЖКО СКАЗАТИ	1.3

8. Чому Ви не користувались авіаційним транспортом для поїздок до країн ЄС? (серед тих, хто виїжджав до країн ЄС впродовж останніх двох років, але не авіаційним) **МОЖЛИВО ДЕКІЛЬКА ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДІ**

	Україна загалом
Поряд з місцем мого проживання немає аеропорту	13.8
В аеропорті мого міста немає прямого повітряного сполучення з містом куди я планував свою поїздку	16.5
Я віддаю перевагу подорожуванню автомобілем	36.7
Вартість проїзду автобусом чи поїздом є більш доступною для мене, аніж вартість квитків на літак	45
Я взагалі не користуюся авіаційним транспортом	24.8
Інше	4.6
ВАЖКО СКАЗАТИ	2.8

9. А чи збираєтеся Ви протягом наступного року подорожувати до країн ЄС?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Україна загалом
Так	33.2	14.7	11.4	15.7	19.1
Ні	52.3	72.3	77.9	69.5	67.8
ВАЖКО СКАЗАТИ	14.5	13.1	10.7	14.8	13.1

10. Якщо Ви збираєтесь до країн ЄС, то якою метою? (серед тих, хто планує поїздку в країни ЄС впродовж наступного року) МОЖЛИВО ДЕКІЛЬКА ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДІ

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом
Відпочинок (туризм)	43.3	56.2	38.6	68.3	49.4
Робоча поїздка	24.0	12.4	19.3	7.9	17.8
Відвідини родичів	12.5	9.8	8.0	11.1	10.7
Лікування	0.0	1.3	0.0	0.0	0.4
Навчання, стажування	0.0	3.3	9.1	1.6	2.7
Працевлаштування закордоном	18.3	10.5	28.4	11.1	16.8
Інше	0.0	0.7	1.1	0.0	0.4
ВАЖКО СКАЗАТИ	14.9	17.0	19.3	12.7	16

11. А чи збираєтесь Ви подорожувати до країн ЄС авіаційним транспортом?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом
Так	10.7	10.4	11.2	15.2	11.3
Ні	74.0	67.7	76.1	69.0	71.7
ВАЖКО СКАЗАТИ	15.3	21.9	12.7	15.7	17

12. Які фактори для Вас є найбільш важливими при виборі квитків на літак до країн ЄС? МОЖЛИВО ДЕКІЛЬКА ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДІ

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом
Пряме сполучення між бажаними пунктами відправлення та прибуття	25.9	16.3	24.4	14.8	20.7
Комфортність умов польоту	18.2	12.2	25.6	18.6	18
Низька вартість квитка	50.5	31.7	46.5	49.5	42.8
Зручний час відправлення та прибуття	14.5	6.1	10.3	4.3	9.2
Можливість замовити квиток через мережу Інтернет	5.2	6.3	7.0	6.2	6.2
Наявність знижок для постійних клієнтів	7.7	4.3	5.8	5.7	5.8
Схвальні відгуки про авіаперевізника	7.0	5.4	11.6	14.3	8.5
Інше	3.4	1.3	5.0	4.8	3.2
ВАЖКО СКАЗАТИ	35.5	59.7	32.9	42.4	44.2

13. Яку ціну Ви могли б дозволити собі заплатити за квиток в один бік на літак до країн ЄС?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом
До 500 грн	25.2	26.3	38.0	24.3	28.7
Від 501 до 1000 грн	18.2	11.5	15.0	16.7	14.9
Від 1001 до 2000 грн	8.2	4.3	4.8	3.8	5.4
Від 2001 до 5000 грн	1.6	1.6	1.3	2.4	1.6
Від 5001 грн і більше	0.7	0.2	1.8	1.0	0.8
ВАЖКО СКАЗАТИ	46.1	56.1	39.3	51.9	48.6

14.1 Чи вплине введення безвізового режиму з країнами ЄС на частоту Вашого користування авіаційним транспортом?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом
Не користувався авіаційним транспортом, і надалі не користуватимусь	48.6	42.9	49.8	51.0	47.2
Не користувався авіаційним транспортом, але планую скористатися	16.1	7.3	12.2	13.8	11.8
Буду здійснювати перельоти з такою ж частотою як і раніше	4.3	6.4	7.0	10.0	6.5
Буду здійснювати перельоти частіше ніж зараз	3.2	1.1	3.5	1.9	2.4
ВАЖКО СКАЗАТИ	27.7	42.2	27.6	23.3	32.2

14.2 Як вплине на частоту Вашого користування авіаційним транспортом поява на українському ринку нових бюджетних авіакомпаній?

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>	Україна загалом
Не користувався авіаційним транспортом, і надалі не користуватимусь	48.2	40.5	46.4	50.5	45.4
Не користувався авіаційним транспортом, але планую скористатися	15.9	7.9	14.5	16.2	12.8
Буду здійснювати перельоти з такою ж частотою як і раніше	3.2	5.7	5.7	7.6	5.3
Буду здійснювати перельоти частіше ніж зараз	4.5	2.7	4.5	4.8	3.9
ВАЖКО СКАЗАТИ	28.2	43.2	28.9	21.0	32.6

ВІКОВИЙ РОЗПОДІЛ

1. Чи маєте Ви закордонний паспорт?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Маю новий біометричний закордонний паспорт	18.6	16.6	11.0	5.0
Маю старий закордонний паспорт із діючими Шенгенськими візами	7.9	9.8	4.9	2.3
Маю старий закордонний паспорт, але без діючих Шенгенських віз	17.5	17.6	15.4	9.0
Ні, не маю закордонного паспорта	55.3	56.0	68.4	83.8
ВАЖКО СКАЗАТИ	0.5	0.2	0.3	0.2

2. Якщо у Вас немає біометричного закордонного паспорта, чи збираєтесь Ви його оформити цього року?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Так, збираюся його оформити протягом року	13.2	11.6	5.9	3.8
Збираюся його оформити, але пізніше	45.3	32.8	21.0	6.0
Взагалі не збираюся оформлювати закордонний паспорт	30.1	43.1	60.7	82.8
ВАЖКО СКАЗАТИ	11.5	12.4	12.5	7.4

3. Наскільки для Вас важливим є запровадження безвізового режиму з країнами ЄС?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Дуже важливим	21.0	14.8	9.0	5.4
Загалом важливим	39.2	33.2	26.2	20.9
Мало важливим	20.4	25.1	25.0	19.6
Не важливим зовсім	14.4	21.6	36.3	45.0
ВАЖКО СКАЗАТИ	5.0	5.2	3.5	9.0

4. Чи виїжджали Ви до країн ЄС за останні 2 роки?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Так	15.7	18.3	9.3	3.8
Ні	83.8	81.3	90.4	95.9
ВАЖКО СКАЗАТИ	0.5	0.4	0.3	0.2

9. А чи збираєтеся Ви протягом наступного року подорожувати до країн ЄС?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Так	31.0	25.7	15.1	5.4
Ні	48.6	56.6	75.9	88.9
ВАЖКО СКАЗАТИ	20.3	17.6	9.0	5.6

10. Якщо Ви збираєтесь до країн ЄС, то якою метою?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Відпочинок (туризм)	48.9	48.5	50.0	54.0
Робоча поїздка	20.1	16.8	19.5	10.0
Відвідини родичів	6.5	8.7	19.5	20.0
Лікування	0.0	0.5	0.0	2.0
Навчання, стажування	4.9	1.5	2.4	0.0
Працевлаштування закордоном	21.7	16.8	8.5	12.0
Інше	0.5	0.5	0.0	0.0
ВАЖКО СКАЗАТИ	13.0	18.9	17.1	14.0

11. А чи збираєтеся Ви подорожувати до країн ЄС авіаційним транспортом?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Так	21.2	15.0	7.0	2.7
Ні	56.2	64.1	76.1	88.9
ВАЖКО СКАЗАТИ	22.6	20.9	16.9	8.4

12. Які фактори для Вас є найбільш важливими при виборі квитків на літак до країн ЄС?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Пряме сполучення між бажаними пунктами відправлення та прибуття	26.5	27.9	18.0	10.6
Комфортність умов польоту	27.3	22.5	13.6	9.0
Низька вартість квитка	50.6	50.2	42.6	29.0
Зручний час відправлення та прибуття	10.2	10.9	10.4	5.7
Можливість замовити квиток через мережу Інтернет	11.3	7.2	3.2	3.2
Наявність знижок для постійних клієнтів	7.7	8.1	5.2	2.3
Схвальні відгуки про авіаперевізника	12.4	10.0	7.5	4.5
Інше	2.5	1.7	4.1	4.8
ВАЖКО СКАЗАТИ	32.6	37.6	44.6	60.2

13. Яку ціну Ви могли б дозволити собі заплатити за квиток в один бік на літак до країн ЄС?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
До 500 грн	27.7	27.9	30.4	28.8
Від 501 до 1000 грн	21.3	18.6	13.3	7.0
Від 1001 до 2000 грн	7.5	7.9	5.5	1.1
Від 2001 до 5000 грн	2.5	2.2	1.7	0.2
Від 5001 грн і більше	0.6	1.1	1.2	0.5
ВАЖКО СКАЗАТИ	40.4	42.4	47.8	62.4

14.1 Чи вплине введення безвізового режиму з країнами ЄС на частоту Вашого користування авіаційним транспортом?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Не користувався авіаційним транспортом, і надалі не користуватимусь	31.4	39.4	54.2	62.8
Не користувався авіаційним транспортом, але планую скористатися	19.8	15.5	8.7	3.8
Буду здійснювати перельоти з такою ж частотою як і раніше	9.4	9.2	5.5	2.0
Буду здійснювати перельоти частіше ніж зараз	4.1	3.7	0.9	0.7
ВАЖКО СКАЗАТИ	35.3	32.2	30.7	30.6

14.2 Як вплине на частоту Вашого користування авіаційним транспортом поява на українському ринку нових бюджетних авіакомпаній?

	18-29 років	30-44 років	45-59 років	60+ років
Не користувався авіаційним транспортом, і надалі не користуватимусь	29.6	37.7	51.0	61.9
Не користувався авіаційним транспортом, але планую скористатися	20.2	16.6	10.1	5.0
Буду здійснювати перельоти з такою ж частотою як і раніше	7.2	7.6	4.3	2.0
Буду здійснювати перельоти частіше ніж зараз	6.4	5.4	2.3	1.6
ВАЖКО СКАЗАТИ	36.7	32.7	32.2	29.6

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Стать респондента

Чоловік	43.8
Жінка	56.2

Скільки років Вам вже виповнилося?

18-29 років	22.6
30-44 років	28.4
45-59 років	21.4
60 років і старші	27.6

Освіта

Незакінчена середня	3.4
Загальна середня	24.2
Середня спеціальна	38.4
Вища і незакінчена вища	33.9

Рід занять

Керівник (заступник керівника) підприємства, установи, підрозділу	1.4
Спеціаліст технічного профілю (з вищою або середньою спеціальною освітою)	7.1
Спеціаліст гуманітарного профілю у галузі науки, культури, освіти, охорони здоров'я, виховання тощо (з вищою або середньою спеціальною освітою)	10.6
Працівник правоохоронних органів, військовослужбовець	1.6
Підприємець (бізнесмен)	2.8
Службовець із складу обслуговуючого персоналу (без спеціальної освіти)	6.3
Кваліфікований робітник	13.1
Різноробочий, підсобний робітник	3.6
Сільськогосподарський робітник, фермер	1.7
Учень, студент	3.6
Непрацюючий пенсіонер	28.8
Домогосподарка	7.6
Не маю постійного місця роботи, але підробляю при нагоді у різних місцях	5.1
Тимчасово не працюю і не маю джерел доходу	4.5
Інше	1.8
ВАЖКО СКАЗАТИ	0.1
ВІДМОВА ВІДПОВІДАТИ	0.2

Яке в цілому матеріальне становище вашої сім'ї ?

Ледве зводимо кінці з кінцями, грошей не вистачає навіть на необхідні продукти	17.1
Вистачає на харчування та на придбання необхідних недорогих речей	43.6
Загалом на життя вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких як меблі, холодильник, телевізор, уже викликає труднощі	29.5
Живемо забезпечено, але зробити деякі покупки ми поки що не в змозі (купити квартиру, автомобіль тощо)	7.4
Ми можемо собі дозволити придбати практично все, що хочемо	0.6
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	0.6
ВІДМОВА ВІДПОВІДАТИ	1.2

Національність:

Українець	92.5
Росіянин	5.5
Інша	2

Якою мовою Ви спілкуєтеся у сім'ї?

Лише українською	45.7
Лише російською	23.5
Іншою мовою	0.1
По-різному, залежно від обставин	30.7